



OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Oppilaitosyhteisön hyvinvointi, ajankohtaista

Ammatillisen koulutuksen opiskeluhyvinvoinnin kehittämispäivät
2022

Opetusneuvos Mia Vartiainen
Ammatillinen koulutus, Opetushallitus



OKM: Toimenpideohjelma kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseksi varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa

- Toimenpideohjelma ([linkki](#)) julkaistiin 26.1.2021 ja sisältää 14 toimenpidettä
 - Opetushallituksessa ajankohtaisia toimenpiteitä:
 - Toimenpide 2: Lainsäädäntöhanke turvallisen opiskeluympäristön turvaamiseksi (HE127/2021)
 - Toimenpide 5: Kiusaamisen ehkäisyn sivusto
 - Toimenpide 11: Kiusaamista ja häirintää koskevien säännösten täsmentäminen ammatillista koulutusta koskevassa laissa (HE127/2021)
- Näiden lisäksi ajankohtaisena HE19/2022 oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta

Täsmennykset kiusaamisen ja syrjinnän puuttumiseen sekä kurinpitoon (HE127/2022)

- Opetussuunnitelman perusteita ja ammatillisen koulutuksen määräyksiä on täsmennetty, muutokset astuivat voimaan **1.8.2022**
- Täsmennykset koskevat seuraavia koulutusmuotoja:
 - Esiopetus ja kaksivuotinen esiopetuksen kokeilu
 - Perusopetus, valmistava opetus ja aikuisten perusopetus
 - Lukiokoulutus ja aikuisten lukiokoulutus
 - Ammatillinen koulutus
 - Huom! Ei muutoksia TUVAn tai Kansanopistojen oppivelvollisille suunnatun koulutuksen perusteissa

Lisätietoa täsmennyksistä löytyy [täältä](#).

HE127/2021 Tavoitteet

HE 127/2021 tavoitteena on

- ehkäistä kiusaamista, häirintää ja väkivaltaa oppilaitoksissa
 - > oikea-aikainen puuttuminen
 - > toimiva ja hyvä yhteistyö oppilaitoksen, opiskelijan, huoltajan, opiskeluhuollon ja mahdollisten muiden toimijoiden kanssa
- turvata turvallinen oppimisympäristö (80§)
 - > järjestyssäännöt, joilla edistetään sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä opiskeluympäristön turvallisuutta ja viihtyisyyttä
 - > suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista

Laki ammatillisesta koulutuksesta

2 § Ammatillisten tutkintojen ja ammatillisen koulutuksen tarkoitus

- Koulutusta alle 18-vuotiaalle opiskelijalle suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu. ([11.3.2022/164](#))

Lapsen edun ensisijaisuus sisällytetty lainsäädäntöön ja määräyksiin

80 § Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön

- Opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. ([11.3.2022/164](#))

Tavoitteena kokonaistilanteen selvittäminen ja kodin ja koulun välisen yhteistyön tehostaminen. Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön-pykälään lisätty syrjintäkäsité.

Laki ammatillisesta koulutuksesta

94 § Opiskelijan velvollisuudet

- Opiskelijan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. ([11.3.2022/164](#))

Oppilaan ja opiskelijan velvoitteisiin lisätty velvoite käyttäytyä kiusaamatta ja syrjimättä

→ Käyttäytymisvelvoite koskee myös työpaikalla järjestettävää koulutusta

Järjestyssäännöissä ja muissa järjestysmääräyksissä voidaan antaa opiskeluympäristön turvallisuuden ja viihtyisyyden kannalta tarpeellisia määräyksiä käytännön järjestelyistä ja asianmukaisesta käyttäytymisestä

Kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista säädetään Opetushallituksen määräyksessä OPH-1106-2022

- Tarkoituksena on turvata opiskelijan turvallinen opiskeluympäristö
- Määräyksessä tarkennetaan yhteistyötä ja työnjakoa opiskeluhuollon kanssa sekä opiskelijan tarvitsemia tukitoimia
- Määräyksessä tarkennetaan opiskelijan käyttäytymisvelvoitetta. Ammatillisen koulutuksen opiskelijan tulee käyttäytyä muita kiusaamatta ja toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta ja terveyttä
- Määräys astui voimaan 1.8.2022

Opiskeluhuollon keskeisistä periaatteista ja tavoitteista sekä opiskeluhoitosuunnitelman laatimisesta ammatillisessa oppilaitoksessa säädetään Opetushallituksen määräyksessä OPH-1105-2022

- Tavoitteena on osaltaan ehkäistä kiusaamista, häirintää, syrjintää ja väkivaltaa kouluissa ja oppilaitoksissa sekä turvata turvallinen opiskeluympäristö
- Määräykseen lisättiin velvoite lapsen edun ensisijaisuuden huomioonottamisesta koulutusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä. Säännös velvoittaa silloin, kun koulutuksen suunnittelun, järjestämisen ja päättämisen kohteena on alle 18-vuotias opiskelija
- Määräykseen lisättiin opettajan tai rehtorin ilmoitusvelvollisuus tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäilyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle edustajalle
- Määräys astui voimaan 1.8.2022

Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet ja tavoitteet sekä opiskeluhoitosuunnitelman laatiminen ammatillisessa oppilaitoksessa

Määräys opiskeluhuollosta ammatillisessa koulutuksessa muuttuu (HE19/2022)

Syynä päivitykseen ovat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun siirtyminen hyvinvointialueille 1.1.2023 ja samaan aikaan voimaan astuvat oppilas- ja opiskelijahuoltolain muutokset (25.5.2022/377)

- Opetushallitus määrää opiskeluhuollon keskeisistä periaatteista ja tavoitteista sekä opiskeluhoitosuunnitelman laatimisesta ammatillisessa koulutuksessa

Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet ja tavoitteet sekä opiskeluhoitosuunnitelman laatiminen ammatillisessa oppilaitoksessa

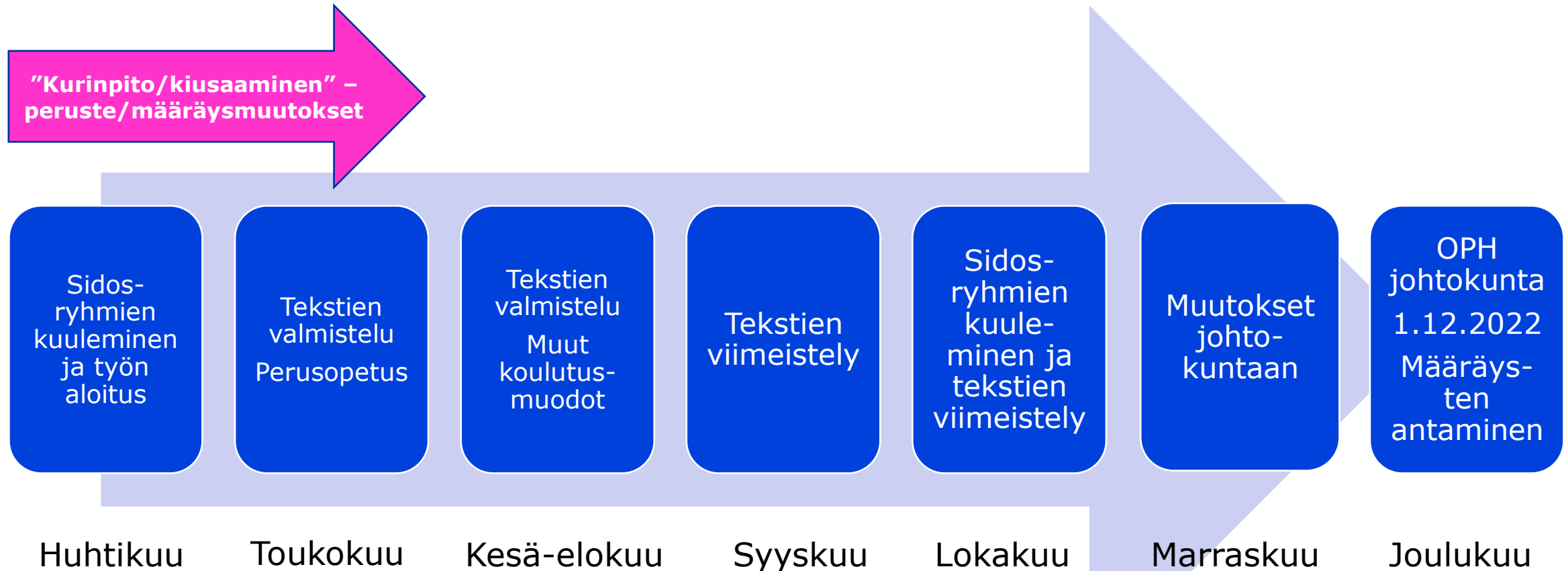
Määräys opiskeluhoollosta ammatillisessa koulutuksessa muuttuu

HE 19/2022 muuttaa seuraavia Opetushallituksen perusteita ja määräyksiä

1. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014
2. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluopetussuunnitelman perusteet 2021
3. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014
4. Perusopetukseen valmistavan opetuksen perusteet 2015
5. Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2017
6. Lukiokoulutuksen perusteet 2019
7. Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet 2019
- 8. Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet ja tavoitteet sekä opiskeluhoitosuunnitelman laatiminen ammatillisessa koulutuksessa 2018**
9. Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus 2021
10. Kansanopistojen oppivelvollisille suunnatun vapaan sivistystyön koulutuksen opetussuunnitelman perusteet 2021

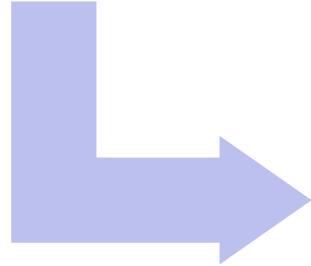
Muutokset tulee ottaa käyttöön viimeistään 1.8.2023

Opetushallituksen sisäisen työskentelyn aikataulu 2022



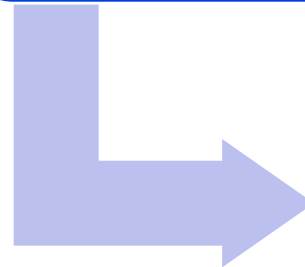
Opiskelu- huolto- suunnitelmat HE 19/2022

Alueellinen
opiskeluhoolto-
suunnitelma



- Hyvinvointialueen opiskeluhoitopalvelujen järjestäminen
- Perustuu koulutuksen järjestäjien opiskeluhoolto-suunnitelmiin

Koulutuksen
järjestäjän
opiskeluhoolto-
suunnitelma



- Opiskeluhoollon kokonaisuuden toteuttaminen
- Opiskeluhoollon toteuttamisen, arvioinnin ja kehittämisen edellyttämät oppilaitoskohtaiset tiedot
- Liitetään lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan

~~Oppilaitos-
kohtainen
opiskeluhoolto-
suunnitelma~~

- Poistuu laista ja normeista

Monialaiset ryhmät

HE 19/2022

Alueellinen
opiskelu-
huollon
yhteistyöryhmä

- Hyvinvointialue
- Laaja kokoonpano
- Hyvinvointialueen ja koulutuksen järjestäjien yhteistyöryhmä
- Lakisääteiset tehtävät

Opiskelu-
huollon
ohjausryhmä

- Koulutuksen järjestäjä
- Opiskelu-
huollon
suunnittelu, kehittäminen,
ohjaus ja arviointi

Oppilaitos-
kohtainen
opiskelu-
huolto-
ryhmä

- Opiskelu-
huollon
suunnittelu,
kehittäminen,
ohjaus ja arviointi
- Yhteisöllinen työ

Yksilö-
kohtainen
monialainen
asiantuntija-
ryhmä

Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet ja tavoitteet sekä opiskeluhoitosuunnitelman laatiminen ammatillisessa oppilaitoksessa

Määräys opiskeluhuollosta ammatillisessa koulutuksessa muuttuu

Oppilaitoskohtaiset opiskeluhoitosuunnitelmat poistuvat laista ja jatkossa **koulutuksen järjestäjällä** (kunta, yksityinen, valtio) on oltava oma **opiskeluhoitosuunnitelma**

- Oppilaitoskohtaiset opiskeluhoitoryhmät tai yksittäisen opiskelijan tueksi koottavat monialaiset asiantuntijaryhmät jatkavat työtään entiseen tapaan
- Psykologi- ja kuraattoripalvelut järjestetään myös jatkossa pääsääntöisesti lähipalveluperiaatteella oppilaitoksissa. Opiskeluterveydenhuollon palvelut on mahdollista järjestää keskistetysti oppilaitoksen ulkopuolella kuten tähänkin asti
- Muutokset otetaan käyttöön oppilaitoksissa **1.8.2023**. Opetushallitus tukee toimeenpanoa täydennyskoulutuksilla

Hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen oppilaitoksissa

- Hyvinvointi ja turvallisuus ohjaavat jokaisen työtä oppilaitosyhteisössä
- Opiskelijoiden ja koko henkilöstön osallisuus tärkeässä roolissa hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämisessä
- Yhdessä tekemistä, kehittämistä ja tiedon ja osaamisen jakamista
- Opiskelijakunta 106§; koulutuksen järjestäjän tulee varmistaa, että opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa oppilaitoksen toimintaan ja sen kehittämiseen
- Asiakirjoissa ja suunnitelmissa tulisi olla konkreettisia tekoja hyvinvointi- ja turvallisuustavoitteiden saavuttamiseksi
- Esimerkiksi järjestyssäännöistä ryhmän pelisäännöiksi

Hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen oppilaitoksissa

- Lainsäädännön ja määräysten edellyttämät asiakirjat toimivat perustana hyvinvointi- ja turvallisuustyölle, *esim.*
 - Järjestyssäännöt
 - Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista
 - Oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma → 1.8.2023 Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma
 - Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
 - Toimintasuunnitelma äkillisissä uhka- ja vaaratilanteissa
 - Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma [Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu oppilaitoksissa | Opetushallitus \(oph.fi\)](#)

Kiusaamisen ehkäisy

Opetushallitus laatii yhteistyössä eri tahojen kanssa, oppilaita ja opiskelijoita kuullen sekä kodin ja koulun yhteistyötä tukien verkkopohjaisen kiusaamisen ehkäisyyn sivuston

- Sivusto informoi olemassa olevasta lainsäädäntö- ja normipohjasta koulukiusaamisen ehkäisyyn liittyen
- Sivuston tavoitteena on antaa käytännön ohjeita sekä konkreettisia toimenpiteitä kiusaamisen ehkäisyyn kouluissa ja oppilaitoksissa
- Sivusto julkaistaan 26.1.2023
- Youtube-kanavallamme on katsottavissa kymmenosainen videosarja, joka tarjoaa ammatillisille tutkittua tietoa ja keinoja oppilaitosten kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan vastaiseen työhön.

**Ajankohtaista
opiskeluhyvinvoinnin tueksi**

A decorative graphic consisting of thick, wavy lines in green and blue. The lines curve and overlap, creating a sense of movement and flow. The green line is more prominent in the center, while the blue line is visible on the left and right sides.

- TUVA kahvit torstaina 8.12.2022 kello 8.30-9.30, [osallistumislinkki](#)
- Opinto-ohjauksen aamukahvit perjantaina 9.12.2022 kello 8.15-9.15 (4/4)
 - Lisätietoa: <https://www.oph.fi/fi/tapahtumat/2022/opinto-ohjauksen-aamukahvi-44-syksy-2022>
 - Kooste syksyn aamukahveista sekä kevään 2023 aamukahvit: <https://www.oph.fi/fi/ajankohtaista/opinto-ohjauksen-aamukahvit>
- Valtakunnalliset TUVA –päivät 14.-15.2.2023 Kouvola: [tapahtumalinkki](#)
- Ohjauksen päivät 9.-10.5.2023 Helsinki

Sosiaalisesti kestävä ammatillinen koulutus:

Sosiaalisen kestävyuden vahvistaminen valtionavustuksella (n. 5 milj €).

Painopisteinä: osallisuus ja vaikuttaminen, arjen hallinnan taidot, hyvinvointi yhteisössä ja sen johtaminen

Hyvän ohjauksen kriteerit

Selvityksiä, julkaisuja ja hyödyllisiä sivustoja

- [Kiusaamista ehkäisevien sekä hyvinvointia ja työrauhaa parantavien menetelmien arviointi - Karvi.fi](#)
- [Opas seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi kouluissa ja oppilaitoksissa | Opetushallitus \(oph.fi\)](#)
- [Kiusaamisen vastainen työ kouluissa ja oppilaitoksissa | Opetushallitus \(oph.fi\)](#)
- [Väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennaltaehkäisy ammatillisessa koulutuksessa | Opetushallitus \(oph.fi\)](#)
- [Laadukas asuntolatoiminta \(oph.fi\)](#)
- [Terveet Tilat 2028: Ammatillisen koulutuksen asuntoloiden nykytilaselvitys | Opetushallitus \(oph.fi\)](#)
- [Unikoulutus | Opetushallitus \(oph.fi\)](#)

Tukimateriaalia kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan tunnistamisen ja niihin puuttumisen tueksi

- [Videosarja kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäisyn tueksi](#)
- [Ohjeet ammatillisen ja lukiokoulutuksen opiskelijoille - Seksuaalisen häirinnän ja väkivallan ehkäiseminen ja siihen puuttuminen -opas ja juliste](#)
- [Huomaa kiusaaminen ja näytä että välität -blogikirjoitus](#)
- [Lisätietoa lapsistrategiasta Lapsenoikeudet.fi-sivustolla](#)

Yksinäisyyden ehkäiseminen ja turvallisuuden edistäminen

[Tunnetko vastuusi – Yksinäisyyden ehkäiseminen ja turvallisuuden edistäminen - YouTube](#)

**Kiitos ja ihanaa joulun
odotusta!**

mia.vartiainen@oph.fi